

Bitlles i bitllots

JOSEP
GIRONÈS

ESCRITOR

A Catalunya, el retorn a la democràcia comportà una progressiva normalització institucional i cultural, alhora que es fomentà la recuperació de tradicions que estaven a punt de desaparèixer. També es recobraren alguns jocs que eren força populars abans de la guerra, entreteniments que havien format part de la quotidianitat lúdica dels nostres pares i avis.

Un dels jocs que més s'han beneficiat dels nous temps és el de les bitlles, fins al punt que són moltes les persones grans i joves, homes i dones que l'han convertit en el seu esport predilecte.

Als inicis dels anys vuitanta, es definiren a Rasquera les normes i els criteris a seguir en el joc de bitlles, i més endavant es creà la Federació Catalana de Bitlles, l'entitat que aglutina el seguit de clubs que hi estan afiliats. A les nostres comarques, la Coordinadora Intercomarcal de Bitlles agrupa una vintena de pobles en què s'organitzen tirades de bitlles i trobades periòdiques entre pobles.

El joc de bitlles és ben conegut arreu del món, per bé que cada zona disposa de les seves particularitats i normes. A la major part de Catalunya i a les Terres de l'Ebre en concret, el joc de bitlles més popular consta de sis bitlles i tres bitllots. Aquests nou elements estan bastits amb fusta bona, ja sigui d'alzina

o de roure, i algunes peces disposen de detalls artístics sortits de la mà de l'artesà que els ha construït, per bé que tots s'ajusten a l'alçada i diàmetre més arrelats. Normativament, les bitlles tenen un diàmetre de vuit centímetres i una alçada de quaranta-dos, mentre que els bitllots fan set centímetres de base i una alçada de vint-i-set. Extraordinàriament, en algunes zones de Lleida el bitllot tenen mesures i pesos diferents, i fins i tot tenen un bitllot més gran que anomenen maça.

El desenvolupament del joc és prou senzill, ja que l'objectiu consisteix en fer caure algunes de les bitlles plantades a terra, amb l'ajut dels bitllots. Per començar a jugar es planten les sis bitlles al terra, perpendiculars a la direcció de tir, i situades en dues fileres paral·leles de tres. La distància entre la base de les bitlles és, aproximadament, el gruix del bitllot. Tot seguit, el tirador, situat a una distància d'uns onze metres i mig que varia segons els participants—adults o joves—, intenta fer caure les bitlles a cop de bitllot, per la qual cosa disposa de tres oportunitats de tir, just el nombre de bitllots que disposa. Al llarg d'una sessió es realitzen nou tirades.

Un dels jocs que més s'han beneficiat dels nous temps és el de les bitlles, que molta gent ha convertit en l'esport predilecte

Tradicionalment es jugava a deixar una bitlla plantada, a feta, i no hi havia puntuacions; es feia feta o llenya. A partir de la normalització federativa, la modalitat de joc més corrent és jugar a fer bitlla. En aquest cas, deixar una bitlla plantada significa deu punts per al tirador, quatre punts si fos el cas de deixar-ne dues, tres en tombar-ne la meitat i dos en deixar-ne quatre de plantades. Així mateix, quan es tomben totes les bitlles el premi són sis punts, per bé que aquesta especialitat es denomina, un pèl irònicament: fer llenya.

El joc de bitlles ha revifat de valent, amb un programa competitiu que s'obre a cada poble amb un esmorzar de bona harmonia entre tots els participants. Això és així a nivell d'adults, però també a nivell de joves. Tal com comenta Bernardino Roig, tècnic del Consell Esportiu de la Terra Alta, els Jocs Esportius Escolars de Catalunya, en l'àmbit comarcal terraltenc concentren regularment un centenar de joves escolars dividits en prebenjamins, benjamins, alevins, infantils i cadets, tots ells per-

tanyents a tretze centres escolars de la Terra Alta. Tot un èxit!

De la mateixa forma, en el Pla Català de l'Esport de l'Escola es vol potenciar la pràctica d'activitats esportives i físiques, per tal d'ajudar en la formació humana i esportiva dels nostres joves, sense oblidar la pràctica d'esports tradicionals que ens defineixen com a poble, entre els quals destaquen les bitlles, el mocador, els jocs amb cordes i gomes, les boles, la xarranca i altres prou nostrats.